

Reacties en reageren

Behalve op Schier zijn er bij heel wat imkers volken verdwenen, naar we aannemen als gevolg van de varroamijt. Inderdaad verdwenen, want ik hoorde dat er niet meer restte dan een handjevol bijen van hetgeen eens een groot volk was. Sneller dan gedacht blijkt de varroamijt resistent te zijn tegen Apistan. We waren herhaaldelijk gewaarschuwd, maar het zag er bij de volken allemaal nog zo goed uit en ach 'zo'n vaart zou het toch niet lopen!' Het is triest als het je dan toch overkomt. Het betekent een mentale dreun. Naast de verzorging die jarenlang is geïnvesteerd vormen de bijen toch een wezenlijk deel van je leven, en dat ben je dan plotseling kwijt. Voor iedereen die ermee te maken heeft: 'laat je niet door de varroa inpakken, en doorgaan natuurlijk'.

108

Ambrosius

Toen vorig jaar bekend werd welke tragedie zich bij de volken op het bevruchtungsstation Schiermonnikoog had afgespeeld, was mijn eerste gedachte: 'Gelukkig hebben we in Nederland de Ambrosiushoeve, een wetenschappelijk onderzoekstation waar de imkerij een band mee heeft, en daar zal wel snel een onderzoek worden gestart'. Niet dus. Vanwege gebrek aan tijd in Hilvarenbeek moest voor onderzoek van de bijen worden uitgeweken naar Celle in Duitsland. Prachtig natuurlijk dat ze het op de Ambrosiushoeve zo druk hebben, maar ik vraag me wel af wat er nog over is van het saamhorigheidsgevoel met de imkerij. Als Ambrosius dit wist!

Hoe nu verder

Thymovar, een mierenzuurbehandeling en eventueel de darrenraatmethode staan tot onze beschikking. Niet bestrijden kan ook, maar dat legt in veel gevallen een grote druk op de volken van collega-imkers in de omgeving. In navolging van een aantal Amerikaanse imkers bestrijd ik de varroamijt met behulp van in olie gedrenkte stukken keukenpapier, door het bestrooien van de bijen op de raat met poedersuiker en incidenteel door het openkrabben van darrenbroed. Over de behandeling met olie heb ik een aantal vragen gekregen, waar ik nu even op in zal gaan. De toepassing: in de bijenstal vouw ik een paar stukken keukenpapier tot een pakketje en giet er zoveel olie over dat het verzadigd raakt. Dan vouw ik het papier open en leg twee stukken op de onderste broedbak, daarop komt de tweede bak en klaar is Kees of in dit geval Ko. Als olie gebruik ik

zonnebloemolie voor keukengebruik. De Amerikaanse imkers schrijven over vegetable oil, plantaardige olie, dus ook olijfolie, koolzaadolie of maisolie lijken me geschikt. Ik ben met vijf volken de winter ingegaan. De twee volken meest links op de stelling zijn begin september niet met olie behandeld, gewoon uit nieuwsgierigheid of het wel of niet behandelen met olie effect op het aantal gevallen mijten zou hebben. Tussen 30 oktober en 27 november heb ik het aantal mijten op de bodemladen viermaal geteld en tussen 16 januari en 20 februari driemaal. Na het tellen kreeg elk volk uiteraard weer een schone bodemla. Het volgende overzichtje ontstond, met tussen haakjes vermeld het aantal dagen sinds de vorige schoonmaakronde. De volken van links naar rechts op de stelling:

Datum	Aantal dagen sinds vorige behandeling	Niet behandeld		Volken met olie behandeld		
4 november	(5)	10	6	0	0	0
11 november	(7)	7	1	2	1	0
21 november	(10)	8	9	0	0	1
27 november	(6)	8	6	0	0	2
23 januari	(7)	9	6	5	0	0
8 februari	(16)	13	12	1	0	0
20 februari	(12)	23	6	0	0	3

Aan de hand van het aantal getelde mijten zou je concluderen dat de niet met olie behandelde volken zwaarder besmet zijn dan de wel met olie behandelde volken. De komende maanden zal meer duidelijk worden, maar ik zie het niet somber in. Tot einde februari zag alles er nog goed uit met weinig dode bijen.

Een verstopt reukorgaan?

Blijft de vraag waarom het toedienen van olie lijkt te werken, ik wil een poging wagen. In BIJEN van

september 2002 lezen we in het artikel 'de pro's en contra's van thymol' een paar zinnen die je makkelijk over het hoofd ziet, namelijk 'de belangrijkste zintuigen van de varroamijt bevinden zich in het eerste potenpaar. Behalve de tastorganen zijn hier ook de uiterst gevoelige reukorganen te vinden. De varroamijt kan hiermee de verschillende geurstoffen, afkomstig van bijvoorbeeld het bijenbroed herkennen'.

Tot voor dit citaat. Als je dit leest en je denkt even na dan dringt zich de gedachte op dat een mijt, die zich aan een met olie besmette bij vastklampt, sporen olie op zijn poten krijgt, op de plaats waar zich de uiterst gevoelige reukorganen bevinden, en daardoor niet meer in staat is zich te oriënteren op de geur van de bijenlarve. Hetzelfde effect wordt verondersteld door gebruik van Thymol, dat een scherpe penetrante geur heeft. In beide gevallen lijkt het reukorgaan van de varroamijt geblokkeerd. Herinnert u zich nog de ervaring van die andere Amerikaanse imker (Bijen 11(10): 268 (2002) die knoflookpoeder mengt door de poedersuiker in de verhouding van 1 pond poedersuiker en 65 gram zuivere knoflookpoeder en dat over zijn bijen strooit. Het is zijn enige bestrijding van de varroamijt en zijn volken floreren. Ook nu lijkt de conclusie gewettigd dat het reukorgaan van de varroamijt wordt geblokkeerd door de knoflookgeur.

Een andere koers

Nu uit publicaties van PPO-Bijen (BIJEN 12(2): 37 (2003)) blijkt dat, na jarenlang onderzoek, geen aanknopingspunten zijn gevonden in de bestrijding van de varroamijt door middel van een 'kortere geslotenbroedperiode' en ook het onderzoek naar het ontwikkelen van sterker poetsgedrag onvoldoende heeft opgeleverd om hierop selectie toe te passen, zou het misschien een goede zaak zijn als het onderzoek zich meer richt op middelen die het reuk- en tastorgaan van de varroamijten blokkeren. De voorbeelden liggen voor het grijpen.

Elk verder onderzoek naar het nut van insecten voor de bestuiving en de meeropbrengst na bestuiving is waardevol, maar mag nu toch wel als algemeen bekend worden verondersteld bij de betrokkenen. Vandaar: verleg het accent van onderzoek naar urgente praktijkgevallen.

Op bezoek bij de huisarts

Nog een reactie. Wat een geweldige bijdrage in BIJEN 12(1): 3 (2003) van Ad Vermaas en 12(2): 50 (2003) van Baldi Dekker over de (mogelijke) relatie tussen bijensteken en MS. Mogelijk tussen haakjes omdat er nu pas wetenschappelijk onderzoek wordt

opgestart. Het is een geweldige bijdrage in die zin dat er hoop is voor personen die met deze ziekte te maken hebben. Eindelijk serieus onderzoek naar een toepassing uit het alternatieve circuit. Als imker kunnen we er iets aan doen om meer bekendheid te geven aan deze therapie en het onderzoek. Hoe? Ga naar de supermarkt of boekhandelaar waar zich een kopieermachine bevindt, maak een kopie van de genoemde artikelen en geef het aan uw huisarts. Breng het onder hun aandacht. Huisartsen worden bedolven onder commerciële folders voor geneesmiddelen, zodat eventuele nuttige informatie ondersneeuwt. Zorg dat uw huisarts het onder ogen krijgt. Nu een collega-arts en een gerenommeerd neuroloog, verbonden aan het Academisch Ziekenhuis te Groningen dit onderzoek leiden, legt dat meer gewicht in de schaal. Zelf heb ik een aantal jaren geleden gecorrespondeerd over dit onderwerp met Charles Mraz van the American Apitherapy Society. Hij stuurde me kopieën toe van een aantal brieven waarin een zeer positief effect werd gemeld na behandeling met bijengif. Naam en adres van de patiënten zijn in mijn bezit. De brieven zijn ontroerend om te lezen.

Elk voordeel heb ze nadeel

Als laatste een reactie op 'Dood met stip' in BIJEN 11(12): 345 (2002) en Bijen 12(2): 50 (2003). Inderdaad is er in de oudere jaargangen van het Groentje meermalen geschreven over flauwteproblemen bij koninginnen na het merken. De heer Geskes, vele jaren de stuwende kracht van het bevruchtungsstation Schiermonnikoog en daarnaast een zeer gewaardeerd bijenteeltleraar, maakte het vaak mee wanneer koninginnen gemerkt werden met behulp van het bekende merketje met zuiger. Zijn remedie: 'de koningin tussen beide bolvormige handen houden en beademen; na korte tijd komt ze dan weer bij'. Bij het 'uit de hand' merken op Schier en bij zijn eigen bijen heeft hij nooit flauwvallen van de koningin meegemaakt. Zelf moest ik eraan denken dat tijdens het verdampen van het lijmmiddel plaatselijke afkoeling wellicht een rol speelt. Hoe het ook zij, een gemerkte koningin in het volk is makkelijk voor de imker maar ... , om het met een bekende Nederlander te zeggen: 'elk voordeel heb ze nadeel'.

Het weer in april

Over de periode 1971-2000 bedroeg het gemiddelde aantal uren zonneshijn 158, de neerslag 45 millimeter en de gemiddelde maximumtemperatuur 12,9°C. In tegenstelling met hetgeen u gewend bent geef ik in het weeroverzicht niet meer een omschrijving even-

tuuel aangevuld met een cijfer, maar het minteken -, --, ---, voor beneden normaal, ver beneden normaal en extreem beneden normaal. Voor de positieve kant gebruik ik het plusteken +, ++ en +++ voor boven normaal, ver boven normaal en extreem boven normaal. N=normaal.

April maanden			
Jaar	Zon	Neerslag	Max.temp
1998	--	++	+
1999	N	N	+
2000	N	N	++
2001	-	+	N
2002	N	N	+

Geraadpleegd

- 110 Glas, P., Koningin en stress Bijenteelt 81(7/8): 172 (1979)
 Geskes, R.H., Koningin en stress, Bijenteelt 81(9): 187 (1979)
 Zoet, Ko, nogmaals koningin en stress. Bijenteelt 83(10): 223 (1981)
 Geskes R.H. Nogmaals stress. Bijenteelt 83(12): 281 (1981)
 Verkleumde bijen en een koningin in stresstoestand. Bijenteelt 91(11): 323 (1989).

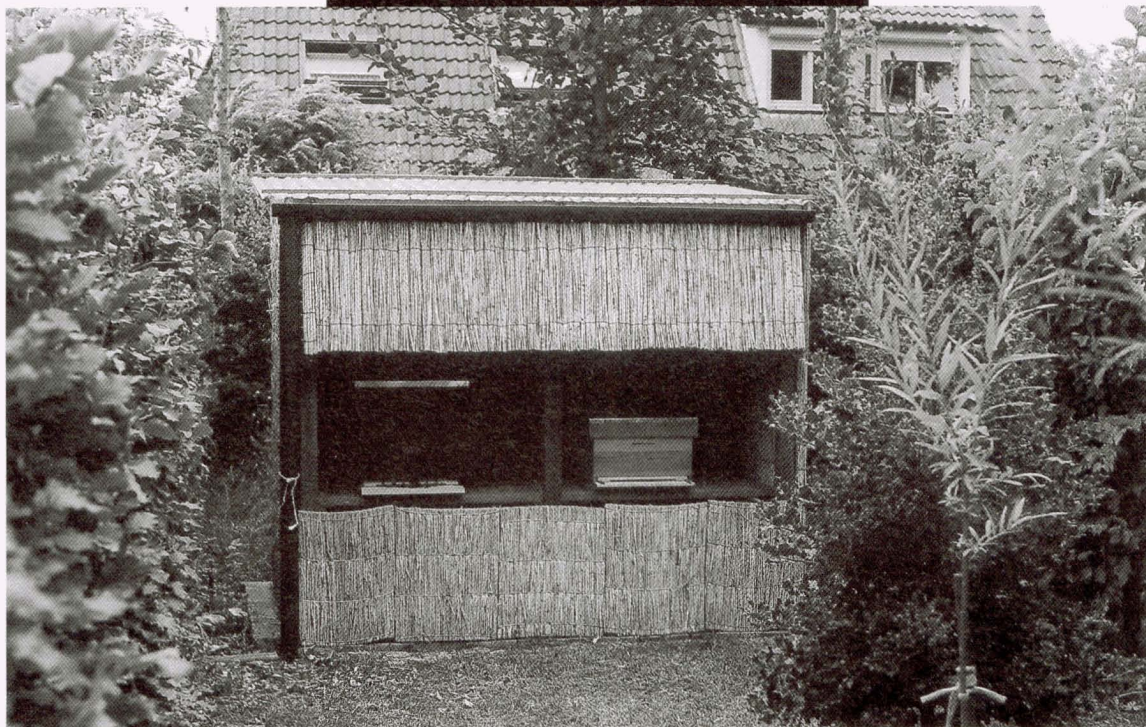
Nieuwe opleiding honingkeurmeester

De Commissies Honing van de vijf imkerorganisaties organiseren gezamenlijk een cursus honingkeurmeester, die plaatsvindt vanaf oktober 2003 tot begin januari 2004.

De totale opleiding omvat drie zaterdagdagen van 10.00-15.00 uur en vijf maandagavonden van 19.30-22.00 uur. De eerste cursusdag wordt gehouden in Bezoekerscentrum 'Imkerij Immenhof' in Heumen. De overige lessen vinden plaats in 'Het Bijenhuis' in Wageningen. In het komende juninumnummer volgen nadere bijzonderheden zoals de exacte data e.d. De kosten voor de totale opleiding bedragen €175,-. Dit is inclusief cursusboek en overige info, koffie/thee/fris en op de eerste cursusdag een volledig verzorgde lunch en diverse soorten mede voor de 'degustatie'. U kunt zich nu reeds aanmelden, want vol is vol, bij het secretariaat van de VBBN, Grintweg 273, 6704 AP Wageningen, 0317-422422, fax 0317-424180, E-mail: vbbn@vbbn.nl

bijen

FOTO VAN DE MAAND

Bijental van Rob van Leeuwen uit Hedel. Rob is in 1999 met imkeren begonnen en heeft in het voorjaar deze stal gebouwd. Er is plaats voor drie volken maar volgens Rob komt hij binnenkort ruimte tekort wegens uitbreiding van zijn aantal volken. De kasten worden bevolkt door 'inlandse' bijen.